

Piatok 27. marca 2020

Zapíšte si poznámky do zošita a zopakujte si učivo o citoslovciach:

Citoslovčia

- **neohybné, neplnovýznamové, môžu mať vetnočlenskú platnosť** (podmet, prísudok),
- vyjadrujú **prejavy citu, vôle, napodobňujú zvuky**.

Delenie: - **vlastné:** - **citové:** *au, fuj, haha...*
- **vôľové:** *hej, ahoj, čau, haló...*
- **zvukomalebne** [onomatopoeje]: *čľup, prásk, bác...*

Pamätaj!

- = väčšinou za nimi píšeme výkričník: *Dobrý deň!, Fuj!, Hľa!*
- = citoslovčia zložené z viacerých rovnakých častí píšeme dvojako: *cha-cha-cha* alebo *chachacha*
- = zmeravené tvary slov v platnosti citosloviec sa píše dovedna: *božemôj, dajsamisvete...*
- = citoslovčia z pôvodných predložkových tvarov píšeme dovedna i osobitne: *dočerta - do čerta, dovidenia - do videnia*

Vo vete sa **oddeľujú čiarkou**. (**Bř**, to je ale zima.)

Tie, ktoré zastupujú sloveso, nevyčleňujeme čiarkou.

(Lávka sa pod ňou prelomila a ona **čľup** (=spadla) do vody.)

POZOR: citoslovčia píšeme vždy s jotoú, nezávisle od typu spoluhlásky!!!

TEST 13 (Odpovede, prosím, zapíšte do zošitov s testami).

Otec mi poslal počítač, pravdepodobne jeden ďalší z darov vyplývajúci z pocitu viny. Minulé leto, ešte pred tým ako sa s mojou nevlastnou matkou odsťahovali zo Strednej Pensylvánie na Floridu, mi dal do ruky kľúče od Hondy a začal nový život. Teraz sa im narodilo prvé bábätko, takže ja som dostala prvý počítač.

Prezerám si rôzne druhy šetričov obrazoviek, keď vtom ktosi zazvoní. Počkám, kým mama otvorí. Stále sa neviem rozhodnúť medzi potrubím a tehlovým labyrintom. Dúfam, že to nie je Graham.

„Emma!“ zakričala na mňa mama. „Josh je tu!“ Tak to je fakt prekvapenie! Josh Templeton býva hneď vedľa. Keď sme boli malí, pendlovali sme medzi našimi domami hore dolu stále. Stanovali sme na dvore a stavali sme si bunkre. V sobotu ráno k nám chodieval aj s miskou cereálií a pozerali sme spolu rozprávky. Dokonca aj keď sme už boli na strednej, trávil sme spolu všetok čas. Ale v novembri minulého roku sa všetko zmenilo. Stále síce obedujeme s tou istou partiou kamošov, ale u nás doma nebol už šesť mesiacov.

Ako šetrič zvolím tehlový labyrint a zídeme dolu. Josh stojí na verande a ošúchanou topánkou okopáva rám našich dverí. Je o ročník nižšie, takže je druhák. Má stále rovnako jemné ryšavo-blondavé vlasy a plachý úsmev, ale zdá sa byť o takých dvanásť centimetrov vyšší.

„Tvoja mama vravela, že si celý deň vôbec nevyšla z izby.“

„Nastavujem počítač,“ odpoviem, „je fakt fajn.“

Asher, J.-Macklerová, C.: Facebook ti povie. Nitra, Enigma Publishing 2012, str.8–9.

1 Prečo otec kúpil Emme auto a počítač?

1-11

- A) aby jej nič v živote nechýbalo C) aby boli v lepšom kontakte
B) cítil sa vinný, že ju opustil D) nevedel, čo robiť s peniazmi

2 Kto bol Josh?

- A) Emmin priateľ
B) Emminej matky priateľ
C) Emmin dlhoročný kamarát a sused
D) Emmin spolužiak

3 Čo nerobievali Emma s Joshom, keď boli malí:

- A) behali od jedného k druhému. C) stavali bunkre.
B) stanovali na dvore. D) nepozerali rozprávky.

4 Čo platí pre vetu *Ale v novembri minulého roku sa všetko zmenilo.*

- A) oznamovacia veta, jednočlenná, slovesná
B) opytovacia, dvojčlenná, holá
C) oznamovacia, dvojčlenná, úplná
D) zvolacia, jednočlenná, slovesná

- 5 Pre ktoré slovo z vety *V sobotu ráno k nám chodieval aj s miskou cereálií.* platia tieto gramatické kategórie a vzor: ženský rod, pl., G, ulica?
- A) cereálií
B) s miskou
C) v sobotu
D) ráno
- 6 Správne určené druhy a vzory čísloviek *prvý, šesť, dvanásť* sú v možnosti:
- A) radová číslovka, vzor pekný, základná, vzor päť, základná, vzor päť.
B) radová číslovka, vzor cudzí, základná, vzor dva, základná, vzor päť.
C) základná číslovka, vzor pekný, základná, vzor päť, základná, vzor desať.
D) základná číslovka, vzor päť, základná, vzor päť, základná, vzor dvanásť.
- 7 Dopln hlásky do slov vo vetách *V tomto školskom roku končím deviat__ ročník a budem pokračovať v štúdiu na __itrianskej __bchodnej __kadémii. Viktor __ugo napísal dielo __rám __atky __ožej v __aríži.*
- A) i, n, O, a, H, ch, M, B, P
B) y, n, O, a, H, Ch, M, B, P
C) y, N, o, a, H, Ch, M, b, P
D) i, n, O, a, H, Ch, m, b, P
- 8 K spodobovaniu dochádza v možnosti:
- A) pravdepodobne, z pocitu viny.
B) ďalší z darov, poslal mi počítač.
C) stojí vo verande, nemôže prísť.
D) má ryšavé vlasy, v minulom roku.
- 9 Slová *koleno, hrebeň, hlava* sú:
- A) synonymá.
B) antonymá.
C) jednovýznamové.
D) viacvýznamové.
- 10 Vo vete *Viacnásobný víťaz v boxe sa rozlúčil so svojou úspešnou kariérou.* chýba tento vetný člen:
- A) predmet.
B) podmet.
C) príslovkové určenie.
D) nezhodný prívlastok.
- 11 Ktorý výrok nie je pranostikou?
- A) Jozef mosty stavia, Ďuro do poľa vyháňa.
B) V marci aj ovce v tanci.
C) Keď je na Hromnice pekne, medveď sa obráti na druhú stranu.
D) Bez vetra sa ani lístok nepohne.

Boso po tráve

Poludnie zelených jašteríc.
Motýle ustaté
sadli mi na dlane.

Kde ostal vietor?

Mlčanie hlíny a tráv.

Ak vetru zveril si
nepovedané,

vietor sem nedovial.

Hľadám ťa
v mlčaní hlíny a tráv.

Ak pôjdem za tebou
boso po tráve –
hlina mi povie,
čo vietor nedovial.

Haľamová, M.: Komu dám svoju nehu. Bratislava,
Mladé letá 1995, str. 56.

12 Pre báseň neplatí:

- A) je písaná vo voľnom verši. C) má združený rým.
B) lyrická hrdinka sa cíti opustená. D) obsahuje rečnícku otázku.

12-15

13 Uvedená báseň je:

- A) osobná. C) reflexívna.
B) spoločenská. D) epická.

14 Slovesá *sadli, ostal, hľadám, povie* majú vid:

- A) dokonavý, nedokonavý, nedokonavý, nedokonavý.
B) dokonavý, dokonavý, nedokonavý, nedokonavý.
C) nedokonavý, nedokonavý, nedokonavý, dokonavý.
D) dokonavý, dokonavý, nedokonavý, dokonavý.

15 Ypsilon doplníme v možnosti:

- A) s__novec, v__ťazstvo, p__šťala.
B) vytr__skla, Kor__tnica, p__tliak.
C) s__lomer, zv__čajný, um__vadlo.
D) prez__vka, r__zoto, ob__vačka.

Mačka s hrkálkami

1. Keď ju kocúri počuli spievať, náhlili sa pozrieť na vyzývavú krásavicu.
2. V ďalekej krajine žila raz krásna biela mačka, ktorá bola náramne namyslená.
3. Mačka div nepukla od pýchy, keď videla, koľko má ctiteľov.
4. Každý z kocúrov si chcel získať jej priazeň, až sa začali medzi sebou hádať.
5. Medzi pohnevanými kocúrmí znovu nastal mier a uvedomili si, že veci na prvý pohľad pekné nemusia byť najlepšie.
6. Veľký huriavk prekričal mladý kocúr Muro, ktorý im povedal, že mačka s hrkálkami narobí hluk a odplaší všetky myši.
7. „Nebudeme mať čo chytať!“ dodal Muro.
8. Chcela upútať na seba pozornosť, preto si jedno ráno uviazala okolo krku paradny náhrdelník z hrkálok, vyšla na balkón a pustila sa do spevu.
9. Pobláznení kocúri po týchto slovách uznali, že sa hrozne mýlili.

Samaniego, F. M.: Bájky. Bratislava, Vydavateľstvo Tigris 1995.

UKÁŽKA 3

16 V texte 3 sa poprehadzovali vety. Ktorá z viet bude 1. a ktorá posledná?

A) 1. a 9.	C) 2. a 5.
B) 3. a 8.	D) 4. a 6.

16-25

17 Uvedený text je:

A) bájka.	C) rozprávka.
B) poviedka.	D) báj.

18 Hlavnú myšlienku z textu možno vystihnúť výrokom:

- A) na jazyku med a v srdci jed.
- B) nesúď knihu podľa obalu.
- C) zlato sa skúša v ohni a priateľ v nešťastí.
- D) kým múdry mudroval, sprostý vykonal.

19 V ktorom slovníku môžeme nájsť výroky z úlohy č. 18?

- A) v Krátkom slovníku slovenského jazyka
- B) v Synonymickom slovníku slovenčiny
- C) v Malom frazeologickom slovníku
- D) v Homonymickom slovníku

20 Vo vete *Jedno ráno si uviazala okolo krku parádny náhrdelník. sa nenachádza tento slovný druh:*

- A) príslovka.
- B) predložka.
- C) číslovka.
- D) prídavné meno.

21 Ktorá veta je zloženým súvetím?

- A) Keď ju kocúry počuli spievať, náhlili sa pozrieť na vyzývavú krásavicu.
- B) V ďalekej krajine žila raz krásna biela mačka, ktorá bola náramne namyslená.
- C) Chcela upútať na seba pozornosť, preto si jedno ráno uviazala okolo krku parádny náhrdelník z hrkálak, vyšla na balkón a pustila sa do spevu.
- D) Pobláznení kocúri po týchto slovách uznali, že sa hrozne mýlili.

22 V ktorých slovách sa uplatnilo pravidlo o rytmickej krátení?

- A) mliekar, pomalý, slabý
- B) hladný, stolár, múdry
- C) murár, biely, bledý
- D) bábkar, sýty, štíhly

23 Doplň výrok:

Svet je veľké: prídeš, odohráš, (C. Claudianus)

zdroj: www.derivat.sk

- A) ihrisko, vyhráš.
- B) javisko, odídeš.
- C) smetisko, zabudneš.
- D) klzisko, zmizneš.

24 K žánrom epiky nepatrí:

- A) román, novela, poviedka.
- B) báj, povesť, román.
- C) komédia, muzikál, film.
- D) western, detektívka, bájka.

25 Slová *knihovňa, gánok, šlajer, bukréta patria medzi*:

- A) archaizmy.
- B) historizmy.
- C) dialektizmy.
- D) zastarané slová.